

Bedrijvenpark Twente 412
7602 KM Almelo

Huismanstraat 6
6851 GT Huissen

T 074 – 202 02 58
M 06 – 11 56 13 37
algemeen@grasadvies.nl
www.grasadvies.nl

Rapportage aanvullend onderzoek vleermuizen Wet natuurbescherming

Dovenetel, Apeldoorn

Opdrachtgever: De Woonmensen
Projectcode: DMW00118
Project: Vleermuisonderzoek Dovenetel Apeldoorn
Datum: 07-11-2018
Status: Definitief
Auteur: L.J. de Haan
Gecontroleerd: A.S.J. van Proosdij

Colofon

Opdracht

Rapportage betreft aanvullend onderzoek vlemuizen conform de Wet natuurbescherming.

Opdrachtgever

De Woonmensen
Postbus 831
7301 BB Apeldoorn
Uw kenmerk:
Contactpersoon:
Email:

DMW00118 Aanvullend onderzoek vlemuizen Dovenetel Apeldoorn
Dhr. D. Janssen / de heer M. de Boer
d.janssen@woonmensen.nl / martijndeboer@onshuisapeldoorn.nl

Opdrachtnemer

GRAS Advies
Huismanstraat 6
6851 GT Huissen
Ons kenmerk:
Datum:
Versie:
Contactpersoon:

Bedrijvenpark Twente 412
7602 KM Almelo
DMW00118 Vleermuisonderzoek Dovenetel Apeldoorn
07-11-2018
Definitief
de heer A.S.J. van Proosdij

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Uitgangspunten	6
1.3 Projectgebied	6
2. Werkwijze	8
2.1 Vleermuizen	8
3. Resultaten	9
3.1 Verblijfplaatsen	9
3.2 Vliegroutes	9
3.3 Foerageergebied	9
4. Conclusies en advies	9
5. Bronnen	10
6. Woordenlijst	11
Bijlage 1 Luchtfoto inclusief projectgrenzen	12
Bijlage 2 Wet natuurbescherming	13
Bijlage 3 Stappenplan Ministerie van Economische Zaken	16
Bijlage 4 Plattegrond met waarnemingen	17

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Het projectgebied Dovenetel bevindt zich in Apeldoorn. Het terrein is momenteel in gebruik als woonwijk. Verspreid tussen overige woningen bevinden zich 43 woningen met puntdak. De eigenaar, Woonstichting De Woonmensen, is voornemens om deze woningen te slopen en op deze locatie 52 nieuwe woningen te realiseren.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient rekening gehouden te worden met beschermde gebieden en met beschermde plant- en diersoorten. De Wet natuurbescherming omvat de regelgeving betreffende deze soorten en gebieden. De Wet natuurbescherming is van kracht sinds januari 2017 en vervangt de drie oude wetten: 'de Natuurbeschermingswet 1998', 'de Boswet' en 'de Flora- en Faunawet'. Doelstelling van de Wet natuurbescherming is bescherming van de biodiversiteit, decentralisatie verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regelgeving.

Uit de resultaten van het verkennend onderzoek (quicksan) flora & fauna (van Proosdij, 2018) is geconcludeerd dat het projectgebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Op basis hiervan is besloten nader onderzoek naar deze soortgroep uit te voeren.

Doelstelling rapport

Het doel van dit aanvullend onderzoek is om uitsluitsel te geven over de functie van het projectgebied voor vleermuizen en daarbij conclusies te kunnen trekken over welke soorten (vleermuizen) en met welke aantallen in het gebied voorkomen en welke specifieke functie(s) het projectgebied heeft voor vleermuizen. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend onderzoek.

GRAS Advies

GRAS Advies voert aanvullende onderzoeken naar vleermuizen uit volgens het geldende vleermuisprotocol (2017). De heren Dr. Ir. A.S.J. van Proosdij (GRAS Advies), A. Tuitert (Tuitert natuuronderzoek) en M. Douma (Douma zoogdieronderzoek) zijn allen middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Apeldoorn, provincie Gelderland, Nederland

Samenvatting

Verblijfplaatsen

In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Buiten het projectgebied zijn twee zomer- en paarverblijfplaatsen van een gewone dwergvleermuis aangetroffen in bebouwing langs de Sluisoordlaan. Deze verblijfplaatsen vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De ingreep leidt derhalve niet tot het vernielen of beschadigen van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebied

In het projectgebied zijn geen essentiële vliegroutes of essentiële foerageergebieden van vleermuizen aanwezig. Buiten het projectgebied is een vliegroute van de gewone dwergvleermuis aanwezig langs de bomen aan de Sluisoordlaan. Deze bomen blijven behouden en worden niet zodanig verstoord dat dit ten koste gaat van de functionaliteit van deze vliegroute. De ingreep leidt derhalve niet tot een aantasting van essentiële vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen.

Wet natuurbescherming

De voorgenomen activiteit leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen. Voor de voorgenomen activiteit is derhalve geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk voor vleermuizen.

Zorgplicht

De aannemer behoudt wel te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a. voorkomen, b. beperken en c. ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

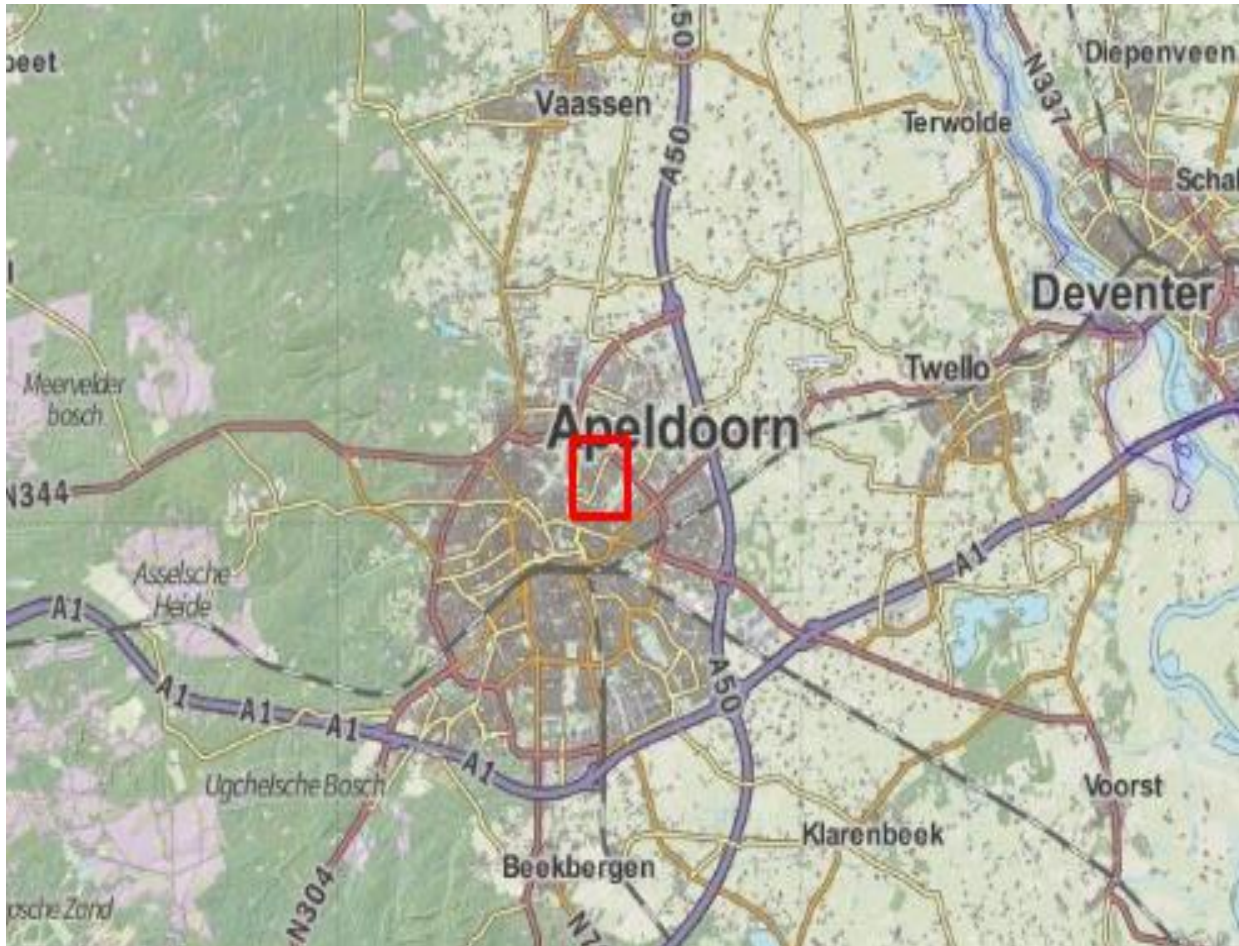
1.2 Uitgangspunten

Als uitgangspunt voor deze rapportage is de email van de heer D. Jansen van 28-05-2018 met verwijzing naar de offerte van 30 april 2018 met kenmerk 'Rapportage quickscan en offerte aanvullend onderzoek huismus en vleermuizen Dovenetel Apeldoorn'.

1.3 Projectgebied

Het projectgebied is gelegen in Apeldoorn (Afb. 1.3.1). Het betreft 43 kleine woningen met een piramidevormig pindak, gelegen aan de Dovenetel in de wijk Sluisoord. Het gebied grenst aan de zuidzijde aan de Zonnedaauw, aan de westzijde aan de Akkerwinde, aan de noordzijde aan de Ereprijs en aan de oostzijde aan de Sluisoordlaan. Het projectgebied is een woonwijk met verschillende typen woningen die elkaar afwisselen: vrijstaande woningen, rijtjeshuizen en de geschakelde lage woningen met pindak die onderwerp van deze inventarisatie zijn (Afb. 1.3.2. en bijlage 1). Op het terrein bevinden zich tevens diverse volwassen bomen, grasveldjes en tuinen met heesters. Langs de Sluisoordlaan ligt een brede ecozone bestaande uit grasveld en een volwassen bomenrij.

Men is voornemens om de bestaande 43 woningen geheel te verwijderen en op deze locatie 52 nieuwe woningen te realiseren. Tevens worden 16 bomen gekapt. De exacte planning van de uitvoering is nog niet bekend.

Afb. 1.3.1. Ligging van het projectgebied (rood kader).

Afb. 1.3.2. Luchtfoto van het projectgebied (binnen de rode kaders).

2. Werkwijze

2.1 Vleermuizen

Vleermuisonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal en de soort(en) vleermuizen in het projectgebied vast te stellen en om inzicht te krijgen in welke functie(s) een eventuele verblijfplaats heeft (zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf). De beschikbare Kennisdocumenten Vleermuizen, waaronder bijvoorbeeld het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) bevelen aan om gebruik te maken van het landelijke Vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol is in 2009 ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus in overleg met de toenmalige Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur en vastgesteld door de toenmalige Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het vleermuisprotocol voorziet in de volgende locatiebezoeken:

- een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 of 3 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 's ochtends.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 augustus en 1 oktober.

Aangezien niet alle holle ruimtes in spouwmuren en achter dakbeschot te bekijken zijn, heeft geen visuele inspectie plaatsgevonden in de overwinteringsperiode omdat eventuele overwinterende vleermuizen dan toch niet zichtbaar zijn. Wanneer gedurende het seizoen een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, wordt er vanuit gegaan dat vleermuizen ook in het betreffende gebouw overwinteren.

De openingen in de gevels van de bebouwing in het projectgebied zijn niet groot genoeg om als invliegopening voor grotere soorten zoals laatvlieger te kunnen dienen. Alleen kleine gebouwbewonende vleermuizen zoals gewone en ruige dwergvleermuis kunnen door de open stootvoegen in de gevels van de bebouwing in het projectgebied invliegen. Een tweede avondbezoek in het voorjaar is daarom in dit geval niet noodzakelijk. In totaal hebben 4 veldbezoeken plaatsgevonden, waarvan twee in de zomerperiode om kraamverblijven/of zomerverblijven van vleermuizen in kaart te brengen en twee in het najaar voor paarverblijven (Tabel 2.1.1). Alle avondbezoeken zijn in opdracht van GRAS Advies uitgevoerd door twee personen, dhr. A. Tuitert (Tuitert natuuronderzoek) en dhr. M. Douma (Douma zoogdieronderzoek). Het ochtendbezoek is met drie personen uitgevoerd: A. Tuitert, M. Douma en A. van Proosdij van GRAS Advies.

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x batdetector. Dit apparaat zet de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden vertraagd (time-expansion) worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van een Pettersson D240x batdetector is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol.

Tabel 2.1.1. Overzicht locatieonderzoeken.

Datum	Type inventarisatie	Type bezoek	Onderzoekers	Weersomstandigheden
26-05-2018	Zomer- en kraamverblijven	Avondbezoek	A. Tuitert & M. Douma	26° Celsius, bewolkt, 2 Bft
29-06-2018	Zomer- en kraamverblijven	Ochtendbezoek	A. Tuitert, M. Douma & A. van Proosdij	14° Celsius, onbewolkt, 3 Bft
14-08-2018	Paarverblijfplaatsen	Avondbezoek	A. Tuitert & M. Douma	19° Celsius, bewolkt, 2 Bft
25-09-2018	Paarverblijfplaatsen	Avondbezoek	A. Tuitert & M. Douma	13° Celsius, half bewolkt, 1 Bft

3. Resultaten

3.1 Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen aangetroffen in de bebouwing binnen het projectgebied. In de aanwezige bomen, waarvan er 16 gekapt worden, zijn geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aangetroffen. Het projectgebied bevat dus geen voortplantings- of rustplaatsen van vleermuizen in de zin van artikel 3.5 Wet natuurbescherming. Van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van voortplantings- of rustplaatsen van vleermuizen is derhalve geen sprake. Er zijn wel twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de bebouwing langs de Sluisoordlaan buiten het projectgebied. Deze verblijfplaatsen bevinden zich aan de oostzijde van deze bebouwing (Bijlage 4). De verblijfplaatsen zullen tijdens de werkzaamheden niet verstoord worden.

3.2 Vliegroutes

Tijdens de vleermuisbezoeken is vastgesteld dat de bomen langs de Sluisoordlaan fungeren als vliegroute van de gewone dwergvleermuis (Bijlage 4). Deze bomen blijven behouden. De voorgenomen herontwikkeling zal geen wezenlijke invloed hebben op de functionaliteit van de vliegroute van de gewone dwergvleermuis.

3.3 Foerageergebied

Tijdens de vleermuisbezoeken zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen in het projectgebied (Bijlage 4). Van essentieel foerageergebied is geen sprake, er wordt slechts door een beperkt aantal dieren gefoerageerd en in de directe omgeving blijft voldoende groen als foerageergebied voor vleermuizen aanwezig. Andere vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldbezoeken.

4. Conclusies en advies

Verblijfplaatsen

In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Buiten het projectgebied zijn twee zomer- en paarverblijfplaatsen van een gewone dwergvleermuis aangetroffen in bebouwing langs de Sluisoordlaan. Deze verblijfplaatsen vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De ingreep leidt derhalve niet tot het vernielen of beschadigen van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebied

In het projectgebied zijn geen essentiële vliegroutes of essentiële foerageergebieden van vleermuizen aanwezig. Buiten het projectgebied is een vliegroute van de gewone dwergvleermuis aanwezig langs de bomen aan de Sluisoordlaan. Deze bomen blijven behouden en worden niet zodanig verstoord dat dit ten koste gaat van de functionaliteit van deze vliegroute. De ingreep leidt derhalve niet tot een aantasting van essentiële vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen.

Wet natuurbescherming

De voorgenomen activiteit leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen. Voor de voorgenomen activiteit is derhalve geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk voor vleermuizen.

Zorgplicht

De aannemer behoudt wel te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a. voorkomen, b. beperken en c. ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

5. Bronnen

Literatuur

- Van Proosdij, A.S.J., 'Rapportage quickscan flora & fauna Wet natuurbescherming Dovenetel, Apeldoorn', 25 april 2017, GRAS Advies.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, RVO, 2014
- Vleermuisprotocol, 2017

Internet

- **Alterra**

Onderzoeksinstituut

Alterra draagt door deskundig en onafhankelijk onderzoek bij aan het realiseren van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame groene leefomgeving.

Geraadpleegd op 5 november 2018

<http://www.synbiosys.alterra.nl>

- **Kadviewer**

Kadviewer is een online kaartdienst waarmee geografische locaties opgezocht kunnen worden.

Geraadpleegd op 5 november 2018

<http://kadviewer.map5.nl>

- **Overheid**

Provinciale verordening m.b.t. de Wet natuurbescherming en vrijgestelde soorten.

Geraadpleegd op 5 november 2018

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/>

- **Regelink**

Regelink is een kenniscentrum met betrekking tot de beschermde soorten in de Wet natuurbescherming.

Geraadpleegd op 5 november 2018

<http://www.regelink.net>

- **Vleermuisnet**

Kenniswebsite van de Vleermuiswerkgroep Nederland.

Geraadpleegd op 5 november 2018

www.vleermuis.net

6. Woordenlijst

Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheidstermijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”*

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

In de praktijk betekend dit:

1. *Voorkomen* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
2. *Beperken* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
3. *Ongedaan maken* van toegebrachte schade

Een voorbeeld van invulling geven aan de zorgplicht:

- Bij het kappen van bomen controleren op mogelijke broedgevallen buiten het broedseizoen om.

Passende gedragscode

Een gedragscode is een ontheffing voor de beschreven maatregelen in bepaalde werken. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen. Er zijn diverse gedragscodes, afhankelijk van het type werk: besteding beheer en onderhoud of ruimtelijke ingrepen.

Gedragscode worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en hebben een geldigheidsduur van 5 jaar. Vervolgens dienen deze opnieuw goedgekeurd te worden.

***De Gedragscode dient nog te worden herschreven / aangepast t.o.v. de Wet natuurbescherming 2017*

Bijlage 1 Luchtfoto inclusief projectgrenzen

Projectgebied met grenzen (rode lijnen).

Bijlage 2 Wet natuurbescherming

De oude natuurwetgeving met 'de Natuurbeschermingswet 1998' en 'de Flora- en Faunawet' is per januari 2017 veranderd in de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de inhoud van de Wet natuurbescherming toegelicht.

Natura 2000

De bescherming van de ca. 164 Natura 2000-gebieden in Nederland blijft behouden in de Wet natuurbescherming. In Natura 2000-gebieden zijn de Europese richtlijnen van kracht. De Europese Unie (EU) heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote waarde is. Om deze natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, welke onderdeel uitmaken van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie.

Aanwijzingsprocedure

Natura 2000-gebieden worden formeel aangewezen. Per gebied is er een aanwijzingsdocument gemaakt door het ministerie met daarin:

- Instandhoudingsdoelen; welke doelsoorten en habitats gaat het, en wat is de doelstelling ten aanzien van die soorten en/of habitats;
- Begrenzing; welk areaal is beschermd.

Beheerplannen

Voor ieder gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. In het beheerplan staat welke natuurwaarden er zijn of deze moeten worden beschermd en/of ontwikkeld. Er staat ook in hoe het gerealiseerd moet worden. Verder wordt er in aangegeven welke externe factoren de instandhoudingsdoelen mogelijk negatief kunnen beïnvloeden. Deze beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of door de Provincie.

Vergunning

Voor de uitvoering van werkzaamheden welke mogelijk schade toebrengen aan een door Natuurbeschermingswet beschermd gebied, geldt dat deze acties in principe verboden zijn. Indien een groter maatschappelijk belang aanwezig is, dient er een vergunningsprocedure te worden doorlopen. Hierbij geldt de volgende regel: '*activiteiten mogen in principe alleen worden uitgevoerd wanneer er geen significante schade aan beschermde natuurwaarde ontstaat*'.

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd conform de gebiedsbescherming. De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is vervallen. Provincies kunnen wel besluiten om deze gebieden alsnog te beschermen via het provinciale beleid. De provincie voegt de gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of -landschap.

Natuurnetwerk Nederland

Aanvullend op de natuurwetgeving is er natuurbeleid. Natuurbeleid is een zachter kader dan de natuurwetgeving, maar is eveneens van belang voor ruimtelijke plannen. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Via de Nota Ruimte is het toetsingskader voor het Natuurnetwerk Nederland geregeld.

In Natuurnetwerk Nederland liggen de volgende natuurgebieden:

- Bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken)
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer
- Ca. 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, het Nederlandse deel van de Noordzee en de Waddenzee
- Alle Natura 2000-gebieden

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming spreekt over een houtopstand indien sprake is van een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen

De Wet natuurbescherming heeft geen betrekking op:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbepantingen;
 - 2°. bepantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid, zijnde een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbepante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Er is een stappenplan opgesteld door Ministerie van Economische Zaken (Bijlage 4). Met dit stappenplan kan worden bepaald of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen ligt bij de provincies. Enkel bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk het bevoegd gezag.

Beschermingsregime

De Wet Natuurbescherming kent de onderstaande beschermingsregimes. Elk van deze beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vrijstelling of ontheffing van de verboden.

- Soorten van de Vogelrichtlijn
- Soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn
- Andere soorten (bescherming vanuit nationaal oogpunt)

Om te mogen afwijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de volgende criteria zijn voldaan.

- Er mag worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is
- Tegenover de afwijking van het verbod moet een in de wet genoemd belang staan (bijv. volksgezondheid of openbare veiligheid)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van een soort

De verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn gericht op bescherming van de individuen van de soorten. De verbodsbepalingen mogen enkel overtreden worden met een ontheffing (het 'nee, tenzij-principe'). Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt niet gekeken naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele plant of dier, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende rekening te houden met in het wild levende dieren en planten en de directe leefomgeving. "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

Vrijstelling regelgeving

In veel gevallen is er geen ontheffing nodig, maar kan er gebruik worden gemaakt van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod. Er zijn diverse vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Bekende voorbeelden van vrijstellingen zijn onder meer het toepassen van de gedragscode of wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een Programmatische Aanpak of een Provinciale verordening.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Vogelrichtlijn, artikel 3.1**

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Habitatrichtlijn, artikel 3.2**

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen **betreffende andere soorten, artikel 3.3**

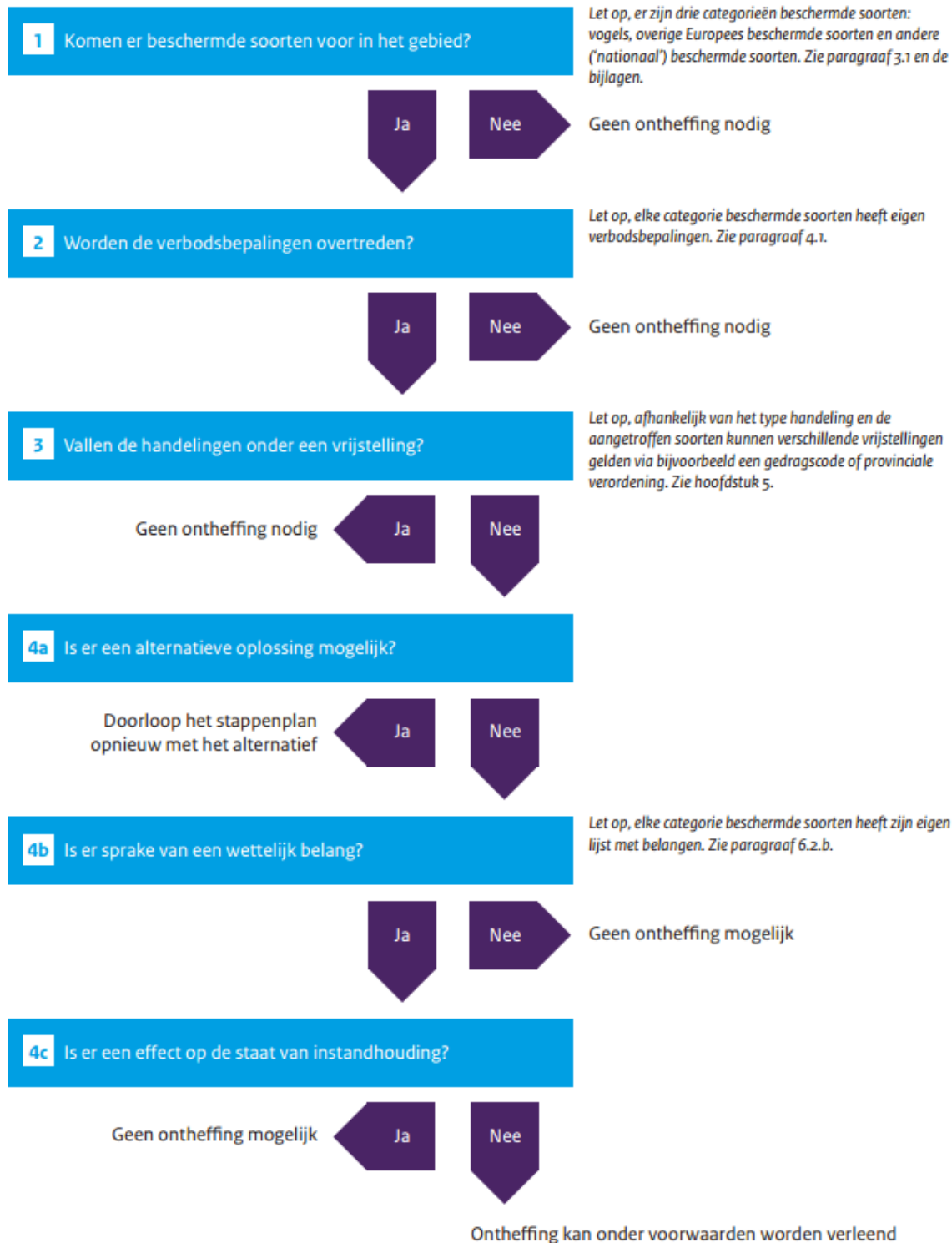
- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Gedragscodes

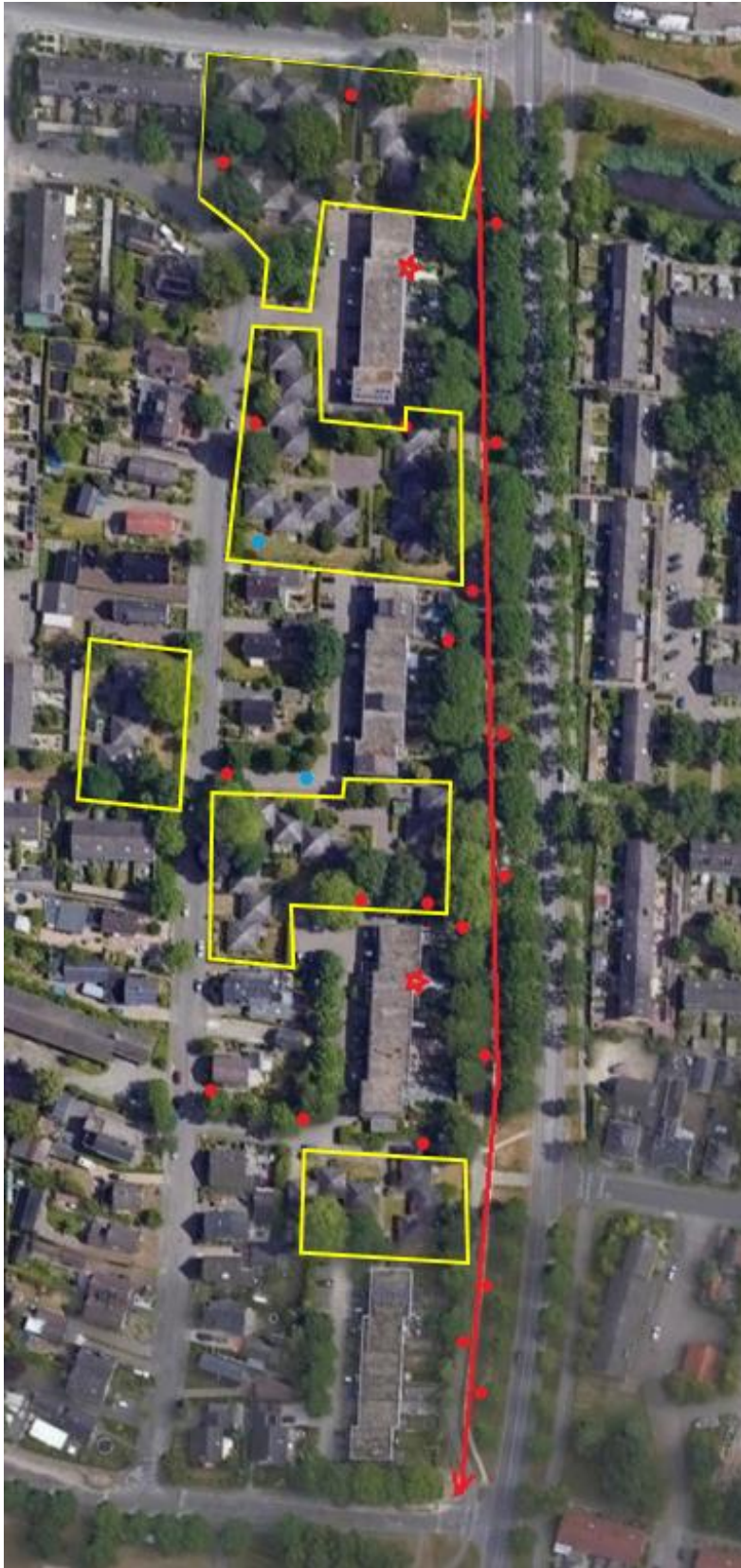
In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de Flora- en Faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Bijlage 3 Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

Bijlage 4 Plattegrond met waarnemingen

Cumulative waarnemingen foeragerende gewone dwergvleermuizen (rode stip) en laatvlieger (blauwe stip) in en rondom het projectgebied (gele kaders). Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn weergegeven met een rode ster en de vliegroute van vleermuizen met een rode lijn.

